

Таким чином, результати опитування засвідчили зацікавленість майстрів виробничого навчання в розвитку професійної майстерності. Вони вище оцінюють власну фахову підготовленість у порівнянні з педагогічною (методичною, комунікативною). Додаткові зусилля мають бути спрямовані на формування компетентностей, пов'язаних з реалізацією функції планування та організації освітнього процесу і функції здійснення методичної роботи, розвиток методичної компетентності майстрів, що зумовлюватиме вдосконалення професійно-практичної підготовки в навчальних майстернях, наближених до умов виробництва, розроблення та вдосконалення методики виробничого навчання. Вагомого значення набуває комплекс цінностей, ставлень, особистісних якостей і, зрештою, мотивів виробничої та методичної діяльності майстрів виробничого навчання (фахівців і педагогів). Сучасні підходи до проектування й організації розвитку професійної майстерності повинні бути засновані на усвідомленні його цілей як розвитку особистості педагога у всій повноті та цілісності особистісних, педагогічних і фахових якостей.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Андрій Каленський,
завідувач лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, доктор педагогічних наук, доцент

Болонська декларація (1999 р.) визначила, що однією із пріоритетних цілей європейської кооперації є якість вищої освіти та її забезпечення. Якість вищої освіти розглядають як провідну умову встановлення довіри,

співвідносності, мобільності та привабливості такої освіти у Європейському просторі вищої освіти.

На Празькій (2001 р.) зустрічі міністри країн-учасниць Болонського процесу визнали необхідність встановлення певної європейської моделі у сфері забезпечення якості вищої освіти, ця модель забезпечення якості назву чотириступеневою (автономна організація, що відповідає за якість; формування зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості; залучення у процес усіх зацікавлених сторін; опублікування результатів) і, стала першою європейською нормою у цій галузі.

У Берлінському комюніке (2003 р.) визначено рівні, на яких системи забезпечення якості вищої освіти мають створюватися: міжнародний, національний, інституційний, причому, спостерігається поступове переміщення акценту із зовнішнього оцінювання якості вищої освіти на інституційний рівень: «відповідно до принципу інституційної автономії, основна відповідальність за забезпечення якості у сфері вищої освіти лежить на кожному закладі, і це становить основу для справжньої підзвітності академічної системи в межах національної системи забезпечення якості». Також, було визначено сукупність фундаментальних принципів, зокрема: зацікавленість студентів і роботодавців, а також суспільства загалом у високій якості вищої освіти; ключова важливість автономії закладів і установ; система зовнішнього забезпечення якості повинна відповідати своїй меті і не ускладнювати роботу навчальних закладів [4].

Ці принципи стали основою стандартів і рекомендацій із забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, що ухвалені на Болонському саміті міністрів освіти у 2005 р. у Бергені (Норвегія) (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ESG). На цій конференції визначені стандарти щодо внутрішнього забезпечення якості на інституційному рівні: політика закладу і процедури забезпечення якості; затвердження, моніторинг і періодичний перегляд програм і дипломів; оцінювання студентів; забезпечення якості викладацького складу; навчальні

ресурси та підтримка студентів; інформаційні системи; публічність інформації.

У 2008 р. задля підвищення прозорості якості європейської вищої освіти утворено Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти (EQAR), засновником якого стала група чотирьох основних консультативних членів із супроводу Болонського процесу. Метою EQAR є надання громадськості чіткої та надійної інформації щодо агентств забезпечення якості, які функціонують у європейських країнах.

Оновлена версія ESG, схвалена на Міністерській конференції 15 травня 2015 р., яка відбулася у м. Єреван (Вірменія). На цій конференції зазначено, що стандарти внутрішнього забезпечення якості у вищих закладах освіти – це: політика і забезпечення якості; розроблення і затвердження програм; студентоцентроване навчання і оцінювання результатів навчання; прийом, успішність, визнання і сертифікація; викладацький склад; освітні ресурси і система підтримки студентів; управління інформацією; інформування громадськості; постійний моніторинг і періодичне оцінювання програм; періодичні процедури зовнішнього забезпечення якості [5, с. 8–14].

Технології оцінювання ключових показників результативності у закладах вищої освіти європейських країн суттєво відрізняються, проте, переважна більшість учасників освітнього процесу схиляється до думки щодо необхідності розроблення надійних структур даних; розширення переліку індикаторів успішності студентів; їх професійної підготовленості до ринку праці; інформації про правила прийому, результати опитування студентів на національному та інституційному рівнях, оцінку системи внутрішнього забезпечення якості освіти; співвідношення персоналу закладів освіти і студентів, співвідношення чисельності студентів, які закінчили навчання і відрахованих та інші.

Отже, зарубіжні моделі забезпечення і оцінювання якості вищої освіти можна використовувати як потужне джерело рекомендацій, однак їх не слід бездумно копіювати та переносити у вітчизняний контекст, відтак зусилля

освітян мають бути націлені на конструювання власних систем оцінювання якості, оновлення форм, методів, методик і оцінювання якості (у тому числі шляхом широкого упровадження у освітній процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, електронного контенту).

Список використаних джерел:

1. Каленський А. А., Лузан П. Г., Ваніна Н. В. та Пащенко Т. М., 2018. *Стандартизація професійної освіти: теорія і практика*; монографія. Житомир: "Полісся".
2. Карташова Л. А., Юрженко В. В., Гуралюк А. Г., Липська Л. В. та Шевченко В. Л., 2017. Інформаційно-освітнє середовище професійно-технічних навчальних закладів: посібник. Київ: ПТТО НАПН.
3. Лузан П. Г., Каленський А. А., 2014. *Методи і форми організації навчання фахівців аграрної галузі: навчальний посібник*. Київ: Логос.
4. Радкевич В. О., Пуховська Л. П., Бородієнко О. В. та Леу С.О., 2018. Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: монографія. Житомир: «Полісся».
5. Realising the European Higher Education Area. Communiqué of the Conference of Ministers responsible for Higher Education in Berlin. 2003. URL: <http://ecahe.eu/w/images/8/83/> (дата звернення: 123.02.2020).
6. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European higher Education Area (ESG). 2015. Subject to approval by the Ministerial Conference in Yerevan. 2015. URL: https://www.eqar.eu/fileadmin/documents/e4/ESG_draft_endoresed_by_BFUG.pdf (дата звернення: 123.02.2020).

СТРУКТУРУВАННЯ ЗМІСТУ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ)

Олександр Кошук,

провідний науковий співробітник
лабораторії дистанційного професійного
навчання ПТТО НАПН України, доктор
педагогічних наук